

הלכות מעילה פרק ח

א. הפועלִין שֶׁהֵן עוֹשִׂין בַּהֶקְדֵּשׁ אֵף עַל פִּי שְׁפָסְקוּ עִמָּהֶן מְזוֹנוֹת, לֹא יֵאָכְלוּ מִגִּרְגְּרוֹת שְׁלֵהֶקְדֵּשׁ; וְאִם אָכְלוּ, מָעֵלוּ: אֲלֵא הֶהָקְדֵּשׁ נֹתֵן לָהֶן דְּמֵי מְזוֹנוֹת. הִדָּשׁ כְּרִשְׁיָנִי הֶקְדֵּשׁ, הֲרִי זֶה חוֹסֵם אֶת הַפֶּרֶה שֶׁנֶּאֱמָר "לֹא-תַחֲסֹם שׁוֹר, בְּדִישׁוֹ" (דברים כה, ד), דִּישׁ הָרֹאשׁ לֹו.

ב. אֵין מַחֲלִילִין אֶת הֶהָקְדֵּשׁ עַל הַמְּלֹאכָה, אֲלֵא עַל הַמַּעֲוֹת. פִּיצֵד: אֲמֵן שֶׁעָשָׂה מְלֹאכָה בַּהֶקְדֵּשׁ בְּמִנָּה אֵין נֹתֵנִין לוֹ בְּהִמָּת הֶקְדֵּשׁ אוֹ טְלִית הֶקְדֵּשׁ בְּשֹׁכְרוֹ, עַד שֶׁמַּחֲלִילִין אוֹתָן עַל הַמַּעֲוֹת; וְאַחַר שִׁיעָשׂוּ חֲלִין, נֹתֵנִין אוֹתָן לְאֲמֵן בְּשֹׁכְרוֹ אִם רָצוּ. וְחוֹזְרִין וְלוֹקְחִין מִמֶּנּוּ הַבְּהֵמָה, מִתְּרוּמַת הַלְשָׁפָה.

ג. כְּשֶׁבוֹנִין בַּמֶּקְדֵּשׁ אֵין לוֹקְחִין עֲצִים וְאַבְנִים מִן הֶהָקְדֵּשׁ, וְלֹא בּוֹנִין אֶת הַבִּנְיָן עַל דַּעַת שֶׁהוּא קֹדֶשׁ; אֲלֵא בּוֹנִין הַכֹּל מִן הַחֹל: גִּזְרָה שְׁמָא יִהְיֶה בְּצֵל הַבִּנְיָן, אוֹ יִשְׁעַן עַל אָבֶן אוֹ קוֹרָה בְּשַׁעַת מְלֹאכָה. וְאַחַר שִׁישְׁלֹם הַבִּנְיָן, מַחֲלִילִין מַעֲוֹת הֶהָקְדֵּשׁ עַל הַבִּנְיָן. וְאִם צָרְכוּ הַגִּזְזֵרִין לְעֲצִים לְקֹדֶשׁ לְאוֹתוֹ הַיּוֹם בְּלִבָּד, לוֹקְחִין אוֹתָן מִמַּעֲוֹת הֶקְדֵּשׁ שֶׁהֲרִי אֵינָן מִתְאַחֲרִין יָמִים, כְּדִי שֶׁנֶּחֱשׁ לָהֶן שְׁמָא יִשְׁעַן אָדָם עָלֵיהֶן וְיִמְעַל.

ד. כְּשֶׁפּוֹסְקִין עִם הָאֲמִנִין לִבְנוֹת בַּמֶּקְדֵּשׁ וּבַעֲזוֹרוֹת פּוֹסְקִין עִמָּהֶן כֶּךָ וְכֶךָ אִמָּה בְּכֶךָ וְכֶךָ סֵלַע, בְּאִמָּה בַת עֲשָׂרִים אֲצָבַע; וְכִשְׁמוֹשְׁחִין לָהֶן מָה שֶׁבָנוּ, מוֹשְׁחִין וּמַחֲשִׁבִין לָהֶן בְּאִמָּה גְדוֹלָה בַת עֲשָׂרִים וְאַרְבַּע אֲצָבַעוֹת כְּדִי שֶׁלֹא יָבוֹאוּ לִידֵי מַעֲיָלָה, מִפְּנֵי שֶׁאֵין מְדַקְדְּקִין בְּמַשִּׁיחָה.

ה. תִּנְאִי בֵּית דִּין הוּא שִׁיְהִיו הַכּוֹהֲנִים נְאוֹתִין בְּמִלַּח וּבַעֲצִים, בְּאַכִּילַת קֶרֶבֶנוֹת שְׂאוּכָלִין בְּחֶלְקָן; אֲבָל לֹא יִתְּנוּ מִלַּח הַמֶּקְדֵּשׁ, בְּחֶלֶין שְׁלֵהֶן. מִלַּח שֶׁעַל גִּבֵּי הָאֵבֶר, מוֹעֲלִין בוֹ; שֶׁעַל גִּבֵּי הַכֶּבֶשׂ, וְשֶׁעַל רֹאשׁ הַמִּזְבֵּחַ אֵין מוֹעֲלִין בוֹ.

ו. רֹאשִׁי לְאָדָם לְהַתְּבוֹנֵן בְּמִשְׁפָּטֵי הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלִידַע סוּף עֲנִיָּנָם כְּפִי כּוֹחוֹ. וְדָבָר שֶׁלֹא יִמָּצֵא לוֹ טַעַם, וְלֹא יִדַּע לוֹ עֲלָה אֵל יְהִי קֵל בְּעֵינָיו; וְאֵל יִהְרֹם לְעֲלוֹת אֵל ה', פֶּן יִפְרֹץ בוֹ. וְלֹא תִהְיֶה מַחֲשַׁבְתּוֹ בוֹ, כְּמַחֲשַׁבְתּוֹ בְּשֹׂאֵר דְּבָרֵי הַחֹל. בּוֹא וּרְאֵה, כְּמָה הַחֲמִירָה תּוֹרָה בְּמַעֲיָלָה: וּמָה אִם עֲצִים וְאַבְנִים וְעֹפֹר וְאֹפֹר פִּיּוֹן שֶׁנִּקְרָא שֵׁם אֲדוֹן הָעוֹלָם עָלֵיהֶם בְּדִבְרִים בְּלִבָּד, נִתְקַדְּשׁוּ; וְכָל הַנוֹהֵג בָּהֶן מִנְהַג חֹל, מָעַל בָּהֶ' וְאִפְלוּ הָיָה שׁוֹגֵג, צָרִיךְ כְּפָרָה. קֵל וְחֹמֶר לְמַצּוֹת שֶׁחֻקָּן לָנוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹא יִכַּעַט אָדָם בָּהֶן, מִפְּנֵי שֶׁלֹא יִדַּע טַעַמָּן; וְלֹא יַחֲפֶה דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא כֵן עַל ה', וְלֹא יַחֲשַׁב בָּהֶן מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּדִבְרֵי הַחֹל. הֲרִי נֶאֱמָר בַּתּוֹרָה "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת-כָּל-חֻקֹּתַי וְאֶת-כָּל-מִשְׁפָּטַי, וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם" (ויקרא יט, לז; ויקרא כ, כב) וְאָמְרוּ חֲכָמִים לִתֵּן שְׁמִירָה וַעֲשִׂיָּה, לַחֲקִים כְּמִשְׁפָּטִים: וְהַעֲשִׂיָּה יְדוּעָה, וְהִיא שִׁיעָשָׂה הַחֲקִים; וְהַשְׁמִירָה, שִׁיזְהַר בָּהֶן וְלֹא יִדְמָה שֶׁהֵן פְּחוּתִין מִן הַמִּשְׁפָּטִים. וְהַמִּשְׁפָּטִים, הֵן הַמַּצּוֹת שֶׁטַעַמָּן גָּלוּי, וְטוֹבַת עֲשִׂיתָן בְּעוֹלָם הַזֶּה יְדוּעָה, כְּגוֹן אֶסּוּר גִּזּוּל וּשְׁפִיכוֹת דָּמִים וְכַבּוֹד אָב וְאִם; וְהַחֲקִים, הֵן הַמַּצּוֹת שֶׁאֵין טַעַמָּן יְדוּעָה. אָמְרוּ חֲכָמִים, חֲקִים שֶׁחֻקֹּתַי לָהֶן, וְאֵין לָהֶן רְשׁוּת לְהַרְהֵר בָּהֶן. וַיִּצְרוּ שֶׁלֹא אָדָם נֹקֵפוֹ בָּהֶן, וְאִמּוֹת הָעוֹלָם מְשִׁיבִין עָלֵיהֶן כְּגוֹן אֶסּוּר בִּשְׂרַחֲזִיר, וּבִשְׂרַחֲלָב, וְעַגְלָה עֲרוּפָה, וּפְרָה אֲדָמָה, וְשֶׁעִיר הַמִּשְׁתַּלַּח.

ז. וכמה היה דויד המלך מצטער מן המינים והגויים, שהיו משיבין על החקים; וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קצור דעת האדם, היה מוסיף דבקה בתורה, שנאמר "טפלו עלי שקר זדים; אני, בכל-לב אצר פקודיך" (תהילים קיט, סט), ונאמר שם בענין "כל-מצותיך אמונה; שקר רדפוני עזרני" (תהילים קיט, פו).

ח. וכל הקרבנות כלן, מכלל החקים הן. לפיכך אמרו חכמים שאף על עבודת הקרבנות, העולם עומד שבעשית החקים והמשפטים, זוכין הישרים לחיי העולם הבא; והקדימה תורה צווייה על החקים, שנאמר "ושמרתם את-חקתי ואת-משפטי, אשר יעשה אתם האדם וחי בהם" (ויקרא יח, ה).

ברוך רחמנא דסייען. נגמר ספר שמיני, בעזרת שדי. ומנין פרקים שלספר זה, חמשה ותשעים: הלכות בית הבחירה, שמונה פרקים; הלכות כלי המקדש, עשרה פרקים; הלכות ביאת המקדש, תשעה פרקים; הלכות אסורי מזבח, שבעה פרקים; הלכות מעשה הקרבנות, תשעה עשר פרקים; הלכות תמידין ומוספין, עשרה פרקים; הלכות פסולי המקדשין, תשעה עשר פרקים; הלכות עבודת יום הכפורים, חמשה פרקים; הלכות מעילה, שמונה פרקים.

בשם ה', אל עולם (בראשית כא, לג).

תבון תפלת קמרת לפניך; משאת כפי, מנחת-ערב (תהילים קמא, ב).

ספר תשיעי והוא ספר הקרבנות

הלכותיו שש, וזה הוא סדורן: הלכות קרבן פסח, הלכות חגיגה, הלכות בכורות, הלכות שגגות, הלכות מחסרי כפירה, הלכות תמורה.

הלכות קרבן פסח. יש בכללן שש עשרה מצוות ארבע מצוות עשה, ושתיים עשרה מצוות לא תעשה; וזה הוא פרטן: (א) לשחט הפסח בזמנו; (ב) שלא לזבח אותו על החמץ; (ג) שלא תלין אמוריו; (ד) לשחט פסח שני; (ה) לאכל בשר הפסח על מצה ומרור בליל חמשה עשר; (ו) לאכל בשר פסח שני על מצה ומרור בליל חמשה עשר לחדש השני; (ז) שלא יאכל נא ומבשל; (ח) שלא יוציא מבשר הפסח חוץ לחבורה; (ט) שלא יאכל ממנו משמד; (י) שלא יאכיל ממנו לתושב או שכיר; (יא) שלא יאכל ממנו ערל; (יב) שלא ישבר בו עצם; (יג) שלא ישבר עצם בפסח שני; (יד) שלא ישאיר ממנו לבקר; (טו) שלא ישאיר מפסח שני לבקר; (טז) שלא ישאיר מבשר חגיגת ארבעה עשר עד יום שלישי.

הַלְכוֹת חֲגִיגָה. יֵשׁ בְּכֻלָּלָן שֵׁשׁ מִצְוֹת אַרְבַּע מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֶרֶטֶן: (א) לְהִרְאוֹת פָּנֶי ה'; (ב) לְחַג בְּשִׁלּוֹשֶׁה רִגְלִים; (ג) לְשַׂמֵּחַ בְּרִגְלִים; (ד) שְׁלֹא יִרְאֶה רִיקָם; (ה) שְׁלֹא יַעֲזֹב לִוִּי מִלְּשִׂמְחוֹ וּלְתֵן לוֹ מִתְּנוּתָיו בְּרִגְלִים; (ו) לְהַקְהִיל אֶת הָעָם בְּחַג הַסִּפּוֹת בְּמוֹצָאֵי שְׁמִטָּה.

הַלְכוֹת בְּכוֹרוֹת. יֵשׁ בְּכֻלָּלָן חֲמֵשׁ מִצְוֹת שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁלוֹשׁ מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֶרֶטֶן: (א) לְהַפְרִישׁ בְּכוֹרוֹת; (ב) שְׁלֹא יֵאָכֵל בְּכוֹר תָּמִים חוּץ לִירוּשָׁלַיִם; (ג) שְׁלֹא יִפְדֶּה הַבְּכוֹר; (ד) לְהַפְרִישׁ מֵעֶשֶׂר בְּהֵמָה; (ה) שְׁלֹא יִגָּאֵל מֵעֶשֶׂר בְּהֵמָה. וְכֻלָּלְתִּי הַמֵּעֶשֶׂר עִם הַבְּכוֹר לְפִי שְׁמֵעֲשֵׂה שְׁנִיָּהם אֶחָד, וְהַפְתֹּב כָּלְלוּ עִמּוֹ: שֶׁנֶּאֱמָר "אֶת-דָּמָם תִּזְרֹק" (במדבר יח, יז) כִּךְ לְמַדּוֹ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה, שֶׁזֶּה דָם מֵעֶשֶׂר וְדָם בְּכוֹר.

הַלְכוֹת שְׁגָגוֹת. יֵשׁ בְּכֻלָּלָן חֲמֵשׁ מִצְוֹת עֲשֵׂה; וְזֶה הוּא פֶרֶטֶן: (א) שְׁיִקְרִיב הַיָּחִיד קֶרֶבֶן חֲטָאת קְבוּעַ עַל שְׁגָגָתוֹ; (ב) שְׁיִקְרִיב אֲשָׁם מִי שְׁלֹא נֹדַע לוֹ אִם חֲטָא אִם לֹא חֲטָא עַד שְׁיִנְדַּע לוֹ וַיָּבִיֵא חֲטָאתוֹ, וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא אֲשָׁם תְּלוּי; (ג) שְׁיִקְרִיב הַחוּטָא אֲשָׁם עַל עֲבֵרוֹת יְדוּעוֹת, וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא אֲשָׁם וַדָּאִי; (ד) שְׁיִקְרִיב הַחוּטָא קֶרֶבֶן עַל עֲבֵרוֹת יְדוּעוֹת, אִם הָיָה עֹשֶׂיֶר בְּהֵמָה וְאִם הָיָה עֹנִי עוֹף אוֹ עֲשִׂירִית הָאִיפָה, וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא קֶרֶבֶן עוֹלָה וַיּוֹרֵד; (ה) שְׁיִקְרִיבוּ הַסִּנְהֶדְרִין קֶרֶבֶן, אִם טָעוּ וְהוֹרוּ שְׁלֹא בְּהִלָּכָה בְּאַחַת מִן הַחֲמוּרוֹת.

הַלְכוֹת מַחֲסָרֵי כִפָּרָה. יֵשׁ בְּכֻלָּלָן אַרְבַּע מִצְוֹת עֲשֵׂה; וְזֶה הוּא פֶרֶטֶן: (א) שְׁתַּקְרִיב הַזֵּבֶה כְּשִׁטְהָר קֶרֶבֶן; (ב) שְׁתַּקְרִיב הַיּוֹלֵדֶת כְּשִׁטְהָר קֶרֶבֶן; (ג) שְׁיִקְרִיב הַזֵּב כְּשִׁטְהָר קֶרֶבֶן; (ד) שְׁיִקְרִיב מִצְרַע כְּשִׁטְהָר קֶרֶבֶן. וְאַחֵר שְׁיִקְרִיבוּ קֶרֶבְנוֹתֶיהֶן, תִּגְמַר טְהֵרְתָּן.

הַלְכוֹת תְּמוּרָה. יֵשׁ בְּכֻלָּלָן שְׁלוֹשׁ מִצְוֹת אַחַת מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּי מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֶרֶטֶן: (א) שְׁלֹא יִמִּיר; (ב) שְׁתַּהֲיָה הַתְּמוּרָה קֹדֶשׁ, אִם הַמִּיר; (ג) שְׁלֹא יִשְׁנֶה הַקֹּדֶשִׁים מִקֹּדֶשָּׁה לְקֹדֶשָּׁה.

נִמְצְאוּ כָּל הַמִּצְוֹת הַנִּכְלָלוֹת בְּסִפְרָ זֶה, תִּשַּׁע וּשְׁלוּשִׁים מֵהֶן עֹשִׂים מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּתִשַּׁע עֹשְׂרֵה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

הַלְכוֹת קֶרֶבֶן פֶּסַח

יֵשׁ בְּכֻלָּלָן שֵׁשׁ עֹשְׂרֵה מִצְוֹת אַרְבַּע מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּים עֹשְׂרֵה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פֶרֶטֶן: (א) לְשַׁחֵט הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ; (ב) שְׁלֹא לְזַבַּח אוֹתוֹ עַל חֲמִץ; (ג) שְׁלֹא תִלִּין אֱמוּרָיו; (ד) לְשַׁחֵט פֶּסַח שְׁנִי; (ה) לֶאֱכֹל בֶּשֶׂר הַפֶּסַח עַל מִצֵּה וּמְרוֹר בְּלִילִי חֲמֻשָּׁה עֶשֶׂר; (ו) לֶאֱכֹל בֶּשֶׂר פֶּסַח שְׁנִי עַל מִצֵּה וּמְרוֹר בְּלִילִי חֲמֻשָּׁה עֶשֶׂר לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי; (ז) שְׁלֹא יֵאָכֵל נָא וּמִבְשָׁל; (ח) שְׁלֹא יוֹצִיא מִבֶּשֶׂר הַפֶּסַח חוּץ לַחֲבוּרָה; (ט) שְׁלֹא יֵאָכֵל מִמֶּנּוּ מִשְׁמַד; (י) שְׁלֹא יֵאָכִיל מִמֶּנּוּ לְתוֹשֵׁב אוֹ לְשֹׁכֵיר; (יא) שְׁלֹא יֵאָכֵל מִמֶּנּוּ עֶרֶל; (יב) שְׁלֹא יִשְׁבֹּר בּוֹ עֵצִים; (יג) שְׁלֹא יִשְׁבֹּר עֵצִים בְּפֶסַח שְׁנִי; (יד) שְׁלֹא יִשְׁאִיר מִמֶּנּוּ לְבָקָר; (טו) שְׁלֹא יִשְׁאִיר מִפֶּסַח שְׁנִי לְבָקָר; (טז) שְׁלֹא יִשְׁאִיר מִבֶּשֶׂר חֲגִיגַת אַרְבָּעָה עֶשֶׂר עַד יוֹם שְׁלִישִׁי. וּבְאוֹר מִצְוֹת אֵלּוּ בְּפָרָקִים אֵלּוּ.

הַלְבוֹת קָרְבֵּן פֶּסַח פָּרָק א

א. מִצּוֹת עָשָׂה לִשְׁחַט הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ נִסָּן, אַחֵר חֲצוֹת; וְאֵין שׁוֹחֲטִין אֵלָא מִן הַכֹּבָשִׁים אוֹ מִן הָעִזִּים בְּלֶבֶד, זָכָר בֶּן שָׁנָה. וְאַחַד הָאִישׁ וְאַחַד הָאִשָּׁה, חֵיבִין בְּמִצְוָה זוֹ. וּמִי שֶׁבָטַל מִצְוָה זוֹ בְּזִדּוֹן, וְעֵבֶר יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר וְלֹא הִקְרִיב, וְהוּא לֹא טָמֵא, וְלֹא בְּדֶרֶךְ רְחוּקָה הָרִי זֶה חֵיב כָּרֶת; וְאִם בָּטַלָּה בְּשִׁגְגָה, פְּטוּר.

ב. אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח אֵלָא בַּעֲזָרָה, כְּשֶׁאֵר הִקְדָּשִׁים; אִף בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת, לֹא הָיוּ מִקְרִיבִין אֶת הַפֶּסַח בְּבִמְת יָחִיד אֵלָא בְּבִמְת צָבוּר. וּמִי שֶׁהֵיָּה מִקְרִיבוֹ בְּבִמְת יָחִיד לֹקָה, כְּאִלּוּ הִקְרִיבוֹ בְּשׁוּק: שֶׁנֶּאֱמָר "לֹא תוּכַל, לְזַבַּח אֶת-הַפֶּסַח, בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ" (דברים טז, ה) מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמַדּוֹ שֶׁזֶּוּ אֲזַהֲרָה לִשְׁוֹחֲט בְּבִמְת יָחִיד, אִפְּלוּ בְּשַׁעַת הַתֵּר הַבְּמוֹת.

ג. שְׁחִיטַת הַפֶּסַח, אַחֵר חֲצוֹת; וְאִם שֶׁחָטוּ קֹדֶם חֲצוֹת, פְּטוּל. וְאֵין שׁוֹחֲטִין אוֹתוֹ אֵלָא מֵאַחֵר תָּמִיד שְׁלִבִּין הָעֶרְבִים אַחֵר שְׁמִקְטִירִין קְטֹרֶת שְׁלִבִּין הָעֶרְבִים, וְאַחֵר שְׁמִטִּיבִין אֶת הַנִּרוֹת, מִתְחִילִין לִשְׁחַט אֶת הַפֶּסַחִים, עַד סוֹף הַיּוֹם. וְאִם שֶׁחָטוּ אַחֵר חֲצוֹת, קֹדֶם תָּמִיד שְׁלִבִּין הָעֶרְבִים כָּשֵׁר: וְיִהְיֶה אֶחָד מִמֶּרֶס בְּדֵם הַפֶּסַח, עַד שִׁיזְרַק דֵּם הַתָּמִיד, וְאַחֵר כֶּךָ יִזְרַק דֵּם הַפֶּסַח, אַחֲרָיו; וְאִם נִזְרַק דֵּם הַפֶּסַח קֹדֶם דֵּם הַתָּמִיד, כָּשֵׁר.

ד. הַשְּׁוֹחֲט אֶת הַפֶּסַח בְּזִמְנוֹ, וְהָיָה לוֹ כְּזִית חֲמֵץ בְּרִשּׁוֹתוֹ לֹקָה: שֶׁנֶּאֱמָר "לֹא-תִזְבַּח עַל-חֲמֵץ, דֵּם-זִבְחִי" (שמות כג, יח) שְׁלֹא יִזְבַּח הַפֶּסַח, וְהַחֲמֵץ קָיָם. אֶחָד הַשְּׁוֹחֲט, וְאַחַד הַזּוֹרֵק אֶת הַדָּם, וְאַחַד הַמִּקְטִיר אֶת הָאֻמּוּרִין אִם הָיָה בְּרִשּׁוֹת אֶחָד מֵהֶן, אוֹ בְּרִשּׁוֹת אֶחָד מִבְּנֵי חִבּוּרָה שְׁאוּכְלִין פֶּסַח זֶה, כְּזִית חֲמֵץ בְּשַׁעַת הַקְּרִבָּתוֹ הָרִי זֶה לֹקָה, וְהַפֶּסַח כָּשֵׁר.

ה. דֵּם הַפֶּסַח, טָעוֹן שְׁפִיכָה כְּנֶגֶד הַיְסוּד. וְאַחֵר שְׁשׁוּפְכִין דָּמוֹ, מִפְּשִׁיטִין אוֹתוֹ; וְקוֹרְעִין אֶת בִּטְנוֹ וּמוֹצִיאִין אֶת אֻמּוּרָיו, וּמִקְטִירִין אוֹתָן חֲלָבִי כָּל זֶבַח וְזֶבַח לְבָדָם. וּבַעַל הַזֶּבַח נוֹטֵל פֶּסָחוֹ עִם הָעוֹר שְׁלוֹ, וְיוֹצֵא לְבֵיתוֹ לִירוּשָׁלַיִם; וְצוּלָהּ, וְאוּכְלוּ לָעֶרֶב.

ו. הַמִּנִּיחַ אֻמּוּרִין, וְלֹא הִקְטִירִין עַד שֶׁלְּנוּ וְנִפְסְלוּ בְּלִינָה הָרִי זֶה עוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה, שֶׁנֶּאֱמָר "וְלֹא-יִלִּין חֶלֶב-חֲגִי, עַד-בִּקְרֹ" (שמות כג, יח). וְאִף עַל פִּי שֶׁעֵבֶר, אֵינוֹ לֹקָה לְפִי שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲשֶׂה.

ז. מִקְטִירִין חֲלָבִי פֶסַחִים כָּל הַלַּיְלָה, עַד שִׁיעֲלָה עֲמוּד הַשָּׁחַר. בְּמָה דְּבָרִים אֻמּוּרִים, בְּשַׁחַל אַרְבָּעָה עָשָׂר לַהֲיוֹת בְּשַׁבַּת שֶׁהָרִי חֲלָבִי שֶׁבַת, קָרְבִּין בְּיוֹם טוֹב; אֲבָל אִם חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לַהֲיוֹת בַּחֹל, אֵין מִקְטִירִין חֲלָבִי חֹל בְּיוֹם טוֹב.

ח. הַפֶּסַח נִשְׁחַט בְּשָׁלוֹשׁ כְּתוֹת, שֶׁנֶּאֱמָר "וְשֶׁחָטוּ אוֹתוֹ, כָּל קָהֵל עֵדֶת-יִשְׂרָאֵל" (שמות יב, ו) קָהֵל, וְעֵדָה, וְיִשְׂרָאֵל. וְאֵין פָּחוֹת מִשְׁלוֹשִׁים בְּנֵי אָדָם בְּכָל כֶּת וְכֶת. הָיוּ הַכָּל חֲמִשִּׁים נִכְנָסִין בַּתְּחִלָּה שְׁלוֹשִׁים, וְשׁוֹחֲטִין; וְיוֹצֵאִין עֲשָׂרָה, וְנִכְנָסִין עֲשָׂרָה; וְחוֹזְרִין וְיוֹצֵאִין עֲשָׂרָה, וְנִכְנָסִין עֲשָׂרָה. הָיוּ פָּחוֹת מִחֲמִשִּׁים אֵין שׁוֹחֲטִין אֶת הַפֶּסַח, לְכַתְּחִלָּה. וְאִם שֶׁחָטוּ כָּלָן בְּכַת אַחַת, כָּשֵׁר.

ט. כִּיצַד נִשְׁחַט: נִכְנָסָה הַפֶּת הָרִאשׁוֹנָה עַד שֶׁתִּתְּמָלָא הָעֲזָרָה,

וְנוֹעֲלִין דְּלָתוֹת הָעֶזְרָה, וּמִתְחִילִין לִשְׁחַט אֶת פִּסְחִיהֶן. וְכָל זֶמֶן
שֶׁהֵן שׁוֹחֲטִין וּמִקְרִיבִין, קוֹרְאִין הַלְוִיִּים אֶת הַהֵלֶל. אִם גָּמְרוּ
אֶת הַהֵלֶל, וַעֲדִין לֹא שָׁלְמָה הַכֶּת מִלְּהַקְרִיב שׁוֹנִין; וְאִם שָׁנוּ,
וְלֹא שָׁלְמוּ מִלְּהַקְרִיב מִשְׁלִשִּׁין. וּמַעֲוֹלָם לֹא שָׁלְשׁוּ.

י. עַל כָּל קְרִיאָה וּקְרִיאָה, תּוֹקְעִין שְׁלוֹשׁ תְּקִיעוֹת בַּחֲצוֹצְרוֹת
תְּקִיעָה תְּרוּעָה וּתְקִיעָה: הוּאִיל וְאִין לוֹ נִסְכִּים לְתַקַּע בְּשַׁעַת
נִסּוֹךְ, תּוֹקְעִין בְּשַׁעַת שְׁחִיטָה.

יא. הַכֹּהֲנִים עוֹמְדִין שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, וּבִידֵיהֶן מְזַרְקִי כֶסֶף וּמְזַרְקִי
זָהָב, שׁוֹרָה שְׁכָלָה כֶסֶף כֶסֶף, וְשׁוֹרָה שְׁכָלָה זָהָב זָהָב; וְלֹא הָיוּ
מַעֲרָבִין, כְּדִי שְׁיִהְיֶה לָהֶם נוֹאִי. וְלֹא הָיוּ לְמְזַרְקִין שׁוֹלִים, כְּדִי
שֶׁלֹּא יִנְיָחוּם וַיִּקְרַשׁ הַדָּם.

יב. שְׁחַט הַשׁוֹחֲט, וְקָבַל הַכֹּהֵן נוֹתְנוֹ לַחֲבֵרוֹ, וַחֲבֵרוֹ לַחֲבֵרוֹ,
כְּדִי שְׁיִתְעַסְקוּ רַבִּים בַּמִּצְוָה, עַד שְׁיִגִיעַ הַדָּם אֶצֶל כֹּהֵן הַקָּרוֹב
לְמִזְבֵּחַ; שׁוֹפְכוֹ שְׁפִיכָה אַחַת, כִּנְגֹד הִיסוּד, וּמִקָּבַל מְזַרֵק אֶחָד
מָלֵא, וְאַחֵר כֶּךָּ מַחֲזִיר אֶת הָרִיקָן.

יג. וְתוֹלִין וּמִפְשִׁיטִין אֶת כָּלוֹ, וְקוֹרְעוֹ, וּמִמַּחֶה אֶת קֶרְבּוֹ, עַד
שְׁמִסִּיר מֵהֵן הַצֹּאֵה וְהַפָּרֶשׁ; וּמוֹצִיאִין אֶת הָאֲמוּרִין, וְנוֹתְנִין
בְּכָלִי, וּמוֹלֶחֶן, וּמִקְטִירֵן הַכֹּהֵן עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ.

יד. וְכִיצַד תּוֹלִין וּמִפְשִׁיטִין: מִסְמְרוֹת שְׁלִבְרוֹל הָיוּ קְבוּעִין
בְּכוֹתָלִים וּבַעֲמוּדִים, שֶׁבָּהֶן תּוֹלִין וּמִפְשִׁיטִין; וְכָל מִי שֶׁלֹּא
מָצָא מָקוֹם לְתָלוֹת, מִקְלִים וְדָקִים חֲלָקִים הָיוּ שָׁם, מִנִּיחַ עַל
כֶּתֶפוֹ וְכֶתֶף חֲבֵרוֹ, וְתוֹלָה וּמִפְשִׁיט.

טו. שָׁלְמוּ מִלְּהַקְרִיב, פּוֹתְחִין דְּלָתוֹת הָעֶזְרָה, וַיֵּצֵאת כֶּת
הָרִאשׁוֹנָה, וְנִכְנְסָה שְׁנִיָּה; יֵצֵאת שְׁנִיָּה, וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית.
כְּמַעֲשֵׂה רִאשׁוֹנָה, כֶּךָּ מַעֲשֵׂה שְׁנִיָּה וּשְׁלִישִׁית. שָׁלְמָה כֶּת
שְׁלִישִׁית וַיֵּצֵאת, רוֹחֲצִין אֶת הָעֶזְרָה.

טז. חָל אַרְבָּעָה עָשָׂר לַהֲיוֹת בַּשָּׁבֶת כְּמַעֲשֵׂהוּ בַּחֹל, כֶּךָּ מַעֲשֵׂהוּ
בַּשָּׁבֶת; וְרוֹחֲצִין אֶת הָעֶזְרָה בַּשָּׁבֶת שְׁאִין אֲסוּר שְׁבֶת בַּמִּקְדָּשׁ,
אֲפֹלוּ בַּדָּבָר שְׁאִינוּ צָרָךְ עֲבוּדָה: אֲסוּר שְׁבֶת, בַּמִּקְדָּשׁ הֵתֵר הוּא.

יז. אִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד מוֹלִיךְ אֶת פִּסְחוֹ לְבֵיתוֹ, בַּשָּׁבֶת: אֵלֶּא
כֶּת הָרִאשׁוֹנָה יוֹצֵאִין בְּפִסְחִיהֶן, וַיּוֹשְׁבִין בְּהַר הַבַּיִת; וְהַשְּׁנִיָּה
יוֹצֵאִין בְּפִסְחִיהֶן, וַיּוֹשְׁבִין בַּחֲחִיל; וְהַשְּׁלִישִׁית עוֹמְדִין בַּמִּקְוָם,
בַּעֲזָרָה. וְשׁוֹהִין הַכֹּל עַד מוֹצָאֵי שָׁבֶת, וְהוֹלֵךְ כָּל אֶחָד בְּפִסְחוֹ
לְבֵיתוֹ.

יח. שְׁחִיטַת הַפֶּסַח, וְזִרְיקַת דָּמוֹ, וּמַחְוֵי קֶרְבּוֹ, וְהַקָּטֵר חֲלָבּוֹ
דּוֹחִין אֶת הַשָּׁבֶת: שְׁאִי אֲפָשָׁר לַעֲשׂוֹתָן קֹדֶם הַשָּׁבֶת שֶׁהָרִי קְבוּעַ
לוֹ זֶמֶן, שְׁנֵאמַר "בְּמוֹעֲדוֹ" (במדבר ט, ב; במדבר ט, ג). אֲבָל הִרְכָּבְתוֹ,
וְהִבָּאָתוֹ מִחוּץ לְתַחוּם, וַחֲתִיכַת יִבְלָתוֹ בְּכָלִי אֵינָן דּוֹחִין אֶת
הַשָּׁבֶת, שֶׁהָרִי אֲפָשָׁר לַעֲשׂוֹתָן קֹדֶם הַשָּׁבֶת. וְאִם יָכוֹל לַחֲתוֹךְ
יִבְלָתוֹ בִּידּוֹ בַּשָּׁבֶת, חוֹתֵךְ; וְאִם הִיתָה יִבְשָׁה, חוֹתֵכָה אֲפֹלוּ
בְּכָלִי שְׁאִין שְׁבֶת בַּמִּקְדָּשׁ כָּלָל. וְכֵן צִלְּתוֹ, וְהִדַּחַת קֶרְבּוֹ אֵינָן
דּוֹחִין אֶת הַשָּׁבֶת, שֶׁהָרִי אֲפָשָׁר לַעֲשׂוֹתָן לְאַחֵר הַשָּׁבֶת.

יט. שָׁכַח וְלֹא הִבִּיא סִכִּין, לֹא יִבְיָאָנָה בַּשָּׁבֶת; אֵלֶּא נוֹתְנָה בֵּין
קֶרְנֵי הַכֶּפֶשׁ, אוֹ בְּצִמְרוֹ, וּמִפִּישׁוֹ עַד שְׁמִבִּיאָו לַעֲזָרָה, וּמִקְדִּישׁוֹ
שָׁם. וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְחַמֵּר בַּשָּׁבֶת, מְחַמֵּר כְּלֹאֲחֵר יָד הוּא,
וּמִפְּנֵי הַמִּצְוָה, מִתֵּר.

ב. במה דברים אמורים, בשלא הקדיש פסחו עדין, ולא אמר, זה פסח; אבל אם הקדישו לא יביא ספין עליו, מפני שהוא עובד בקדשים. ומפני מה התירו להקדיש פסחו בשבת הואיל וקבוע לו זמן, מתר להקדישו בשבת; וכן מקדיש אדם חגיגתו ביום טוב, ואינו חושש.

כא. השוחט את הפסח, ונמצא בעל מום, או טרפה הרי זה שוחט אחר, בין בחל בין בשבת: אפלו מאה זה אחר זה, שוחט והולך, עד שיכשר אחד, או עד שתחשך וידחה לשני שהרי אנוס הוא.

הלכות קרבן פסח פרק ב

א. אין שוחטין את הפסח אלא למנוייו שנאמר "תכסו על-השה" (שמות יב, ד), מלמד שהן מתמנין עליו כשהוא חי; ואילו המתמנין על הפסח, הן הנקראין בני חבורה. ויחיד ששחט את הפסח לעצמו, כשר והוא, שיהיה ראוי לאכל את כלו. ומשתדלין שלא ישחט לכתחלה על יחיד, שנאמר "יעשו אתו" (שמות יב, מז; במדבר ט, יא; במדבר ט, יב).

ב. אין שוחטין את הפסח אלא על מי שראוי לאכל. היה אחד מבני חבורה קטן, או זקן, או חולה אם יכול לאכל כזית, שוחטין עליו; ואם לאו, אין שוחטין עליו: שנאמר "איש לפי אכלו" (שמות יב, ד), עד שיהיה ראוי לאכל. אפלו חבורה שלמאה, ואין כל אחד מהן יכול לאכל כזית אין שוחטין עליהן.

ג. אין עושין חבורה נשים ועבדים, או קטנים ועבדים מפני קלות שתהיה ביניהן; אבל עושין חבורה בלה נשים, אפלו בפסח שני, או בלה עבדים. ושוחטין על הקטנים, שיהיו מכלל בני החבורה לא שתהיה חבורה בלה קטנים, שאינן בני דעת.

ד. וכן אין עושין חבורה בלה חולים או זקנים או אוננים, אף על פי שהן יכולין לאכל הואיל ואכילתם מעוטה: שמא ישאירו הפסח, ויביאוהו לידי פסול. ואם עברו ושחטו על חבורה זו, כשר. וכן אין עושין חבורה בלה גרים שמא לא ידקדקו בו, ויביאוהו לידי פסול; ואם שחטו עליהן, כשר.

ה. שחטו שלא למנוייו, או למי שאין כל אחד מהן יכול לאכל כזית, או ששחטו לערלים או לטמאים פסול. שחטו למי שיכול לאכל ולמי שאינו יכול לאכל כזית, למנוייו ושלא למנוייו, למולים ולערלים, לטהורים ולטמאים כשר: שאלו הראויין לו, אוכלין כהלכה; והאחרים, כאלו לא חשב עליהם.

ו. שחטו למולים, וזרק הדם לשם מולים וערלים פסול: שהזריקה חמורה, שהיא עיקר הקרבן. שחטו למולים, שיתכפרו בו ערלים פסול, שהרי יש מחשבת ערלים בזריקה. שחטו לאוכליו, לזרק דמו שלא לאוכליו הפסח כשר; ואין אדם יוצא בו ידי חובתו, לפי שאין מחשבת אוכלין בזריקה.

ז. מי שהוא בריא בשעת שחיטה, וחולה בשעת זריקה, או חולה בשעת שחיטה, ובריא בשעת זריקה אין שוחטין וזורקין עליו: עד שיהיה בריא משעת שחיטה, עד שעת זריקה.

ח. שוּחַט אָדָם עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְטָנִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדָיו וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִיִּים, בֵּין מִדַּעְתָּן, בֵּין שְׁלֹא מִדַּעְתָּן. אָבִל אֵינוֹ שוּחַט עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוּלִּים, וְלֹא עַל יְדֵי עֲבָדָיו וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִיִּים, וְלֹא עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ אֲלֹא מִדַּעְתָּן; וְאִם שָׁתְקוּ וְלֹא מָחוּ, הָרִי זֶה מִדַּעְתָּן.

ט. שָׁחַט עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְטָנִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדָיו וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִיִּים, וְהָלְכוּ וְשִׁחְטוּ הֵן לְעֶצְמָן יוֹצְאִין בְּשִׁלְרֹבֶן. שָׁחַט עַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ וּבְנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוּלִּים, וְעֲבָדָיו וְשִׁפְחָתוֹ הָעִבְרִיִּים, וְשִׁחְטוּ הֵן לְעֶצְמָן אֵין לָךְ מַחְוֵי גְדוֹל מִזֶּה, וְאֵינָן יוֹצְאִין אֲלֹא בְּשִׁלְעֶצְמָן.

י. הָאִשָּׁה שֶׁהִיא בְּבֵית בַּעֲלָהּ, שָׁחַט עָלֶיהָ אָבִיהָ וְשָׁחַט עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ תֹאכֵל מִשְׁלַבְעָלָהּ. הִיתָה נֶחֱפֶזֶת לִילָךְ לְבֵית אָבִיהָ בְּרָגֵל הָרֵאשׁוֹן הַסָּמוּךְ לְנִשְׁוֹאֶיהָ כְּדֶרֶךְ כָּל הַבָּנוֹת, וְשָׁחַט עָלֶיהָ אָבִיהָ וְשָׁחַט עָלֶיהָ בַּעֲלָהּ תֹאכֵל מִשְׁלַאֲבִיהָ; מִכָּאן וְאֵלָךְ, תֹּאכֵל מִמָּקוֹם שֶׁהִיא רוֹצָה וְהוּא, שֶׁתִּבָּרַר לָהּ מָקוֹם שֶׁתִּרְצֶה בְּשַׁעַת שְׁחִיטָהּ. וְכֵן יִתּוּם שֶׁשִּׁחְטוֹ עָלָיו אֶפְטָרוּפִין, יֹאכֵל מִמָּקוֹם שֶׁהוּא רוֹצָה.

יא. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים, בֵּיתוֹם קָטָן. אָבִל גְּדוֹל, נַעֲשֶׂה כְּמִמְנָה עֲצָמוֹ עַל שְׁנֵי פְסָחִים; וְהַמִּמְנָה עֲצָמוֹ עַל שְׁנֵי פְסָחִים, אֵינוֹ אוֹכֵל אֲלֹא מִן הַנִּשְׁחָט רֵאשׁוֹן. עֲבָד שְׁלֹשִׁי שֶׁתִּפִּין בְּזִמָּן שֶׁמִּקְפִּידִין זֶה עַל זֶה, לֹא יֹאכֵל מִשְׁלֹשְׁנֵיהֶן; וְאִם אֵינָן מִקְפִּידִין, מִמָּקוֹם שֶׁיִּרְצֶה יֹאכֵל. מִי שֶׁחָצִיו עֲבָד, וְחָצִיו בֶּן חוֹרִין לֹא יֹאכֵל לֹא מִשְׁלֹרְבוֹ, וְלֹא מִשְׁלַעֲצָמוֹ: עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה כָּלוּ בֶּן חוֹרִין.

יב. עַד כְּמָה נִמְנִין עַל הַפֶּסַח, עַד שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ כְּזִית לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וְנִמְנִין עָלָיו וּמוֹשְׁכִין אֶת יְדֵיהֶן מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁיִּשְׁחָט; כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁחָט אֵינוֹ יָכוֹל לִמְשֹׁךְ אֶת יָדוֹ, שֶׁהָרִי נִשְׁחָט עָלָיו.

יג. נִמְנּוֹ עָלָיו, וְחִזְרוּ אַחֲרָיו וְנִמְנּוּ עָלָיו: רֵאשׁוֹנִים שֵׁישׁ לָהֶן כְּזִית אוֹכְלִין, וּפְטוּרִין מִלַּעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי; וְאַחֲרוֹנִים שָׂרְבוּ עַד שֶׁלֹּא נִמְצָא בּוֹ כְּזִית לְכָל אֶחָד אֵינָן אוֹכְלִין, וְחִיבִין לַעֲשׂוֹת פֶּסַח שְׁנֵי.

יד. הַמִּמְנָה אַחֲרֵים עָמּוֹ עַל חֶלְקוֹ, וְלֹא יָדְעוּ בָּהֶן בְּנֵי הַחֲבוּרָה הָרִי בְּנֵי הַחֲבוּרָה רִשָּׁאִין לָתֵן לוֹ חֶלְקוֹ אַחֵר שֶׁיִּצְלָה בַּעַת הָאֲכִילָה, וּבְנֵי הַחֲבוּרָה אוֹכְלִין מִשְׁלָהֶן; וְהוּא אוֹכֵל חֶלְקוֹ עִם הָאֲחֵרִים שֶׁמֶנָּה עָלָיו, בַּחֲבוּרָה שְׁנִיָּה.

טו. וְכֵן בְּנֵי חֲבוּרָה שֶׁהִיא אֶחָד מֵהֶן גִּרְגָּרָן רִשָּׁאִין לְהוֹצִיאוֹ מֵהֶן, וְנוֹתְנִין לוֹ חֶלְקוֹ, וְיֹאכֵל הוּא בַּחֲבוּרָתוֹ; וְאִם אֵינוֹ זוּלִּל, אֵינָן רִשָּׁאִין לְחֶלֶק.